

Estat de la Sanitat Forestal a les Illes Balears, anualitat 2017.

Plagues

A l'àmbit forestal, les principals plagues a les que ens enfrentam són:

- la processionària del pi *Thaumetopoea pityocampa*
- els perforadors del pins *Tomicus destruens*, *Orthotomicus erosus* i *Monochamus galloprovincialis*
- el banyarriquer *Cerambyx cerdo*
- l'eruga peluda de l'alzina *Lymantria dispar*.
- L'eruga barrinadora del garballó *Paysandisia archon*

Processionària del pi

Durant els mesos de febrer i març de 2017 es varen realitzar els mapes de nivells d'afectació dels pinars per la processionària del pi. En aquests s'observa, per l'illa de Mallorca, una disminució dels danys associats per la processionària del pi a la Serra de Tramuntana, i una intensificació dels danys en la resta de l'illa. A Menorca, els canvis respecte 2016 no són molt significatius, encara que sí s'aprecia un lleuger empitjorament, és a dir, una major afectació dels pinars per la processionària.

A Eivissa, si bé el nombre de captures d'adults de processionària no s'ha vist incrementat durant el 2017, sí s'han detectat més bosses que en anys anteriors, indicatiu de la presència de la plaga.

A Formentera, on la població creix exponencialment cada any, en 2017 s'ha vist incrementada en un 50% respecte al nombre de captures de 2016, principalment concentrada a la zona del Cap de Barbaria fins Sant Francesc Xavier. S'ha realitzat per primera vegada un tractament fitosanitari aeri contra aquest insecte, per la qual cosa s'espera una reducció considerable en els següents anys.

Tomicus destruens* i *Orthotomicus erosus

A Mallorca s'ha detectat un augment significatiu de pinars afectats per insectes escolítids durant l'últim trimestre de 2017, principalment a Bunyola, Calvià i Alcúdia. La situació a l'incendi d'Andratx de 2013 pareix estabilitzat després de 4

anys de trampeig intensiu a aquesta zona, amb pocs signes destacables de captures.

A Menorca la situació es manté bastant estable respecte anys anteriors, amb afectacions a finques on s'havien realitzat treballs d'aprofitament en anys anteriors, així com a zones afectades per fenòmens meteorològics com els caps de fibló a la zona de Cala Galdana.

A Eivissa i Formentera, on els principals problemes per escoltids solen anar associats a la sequera i als incendis, la situació s'ha mantingut estable.

Lymantria dispar

A Menorca, des de l'any 2013 la situació de la plaga s'ha mantingut sota control, amb un nivell d'afectació nul a tota l'illa, a excepció d'una petita zona propera a l'aeroport de Sant Lluís. En 2017, no obstant això, cal destacar un lleuger repunt de l'insecte a determinades zones de l'illa on s'han observat defoliacions en nivell 1. Aquestes zones són: Ferreries, Es Migjorn Gran, el norest d'Alaior i la citada zona de Sant Lluís.

A Mallorca, el nombre de captures d'adults d'aquest insecte s'ha vist incrementat considerablement, encara que únicament s'han detectat defoliacions a Costitx i Bunyola.

Cerambyx cerdo

Aquest any 2017 hem observat una disminució significativa en el nombre de captures de *C. Cerdo* a l'illa de Mallorca, tant a monts públics com a les zones privades on els particulars han instal·lat trampes. No obstant aquests resultats, es segueixen observant danys de consideració a la majoria d'alzinars de l'illa, amb signes recents d'activitat, pel que aquest minvament en el nombre de captures ha d'estar més relacionada amb la pròpia biologia de l'insecte (es descriu com a espècie anyívola) que amb una disminució de la plaga en si mateixa.

A Menorca, els 2-3 darrers anys es venen detectant signes de l'activitat de cerambícids sobre les alzines. Informes de la Xarxa d'Avaluació i Seguiment de Danys a les masses forestals de les Illes Balears determinen una afectació alta sobre les parcel·les mostrejades, amb un augment significatiu respecte 2016, observant-se danys i activitat recent. Queda pendent determinar quin tipus de cerambícid està provocant aquests danys a Menorca.

Sobre els alzinars també citar l'afectació de l'àcar *Aceria ilicis*, els coccids *Astereodiaspis ilicicola* i *Kermes vermilio*, i del dípter *Dryomia lichtensteini*.

Paysandisia archon

En referència a *P. archon*, cal destacar que des de 2016 s'han observat noves zones amb garballons afectats per *P. archon* a Mallorca. Es tracta dels municipis d'Artà, Capdepera, Calvià i Andratx, principalment; a aquestes zones s'han

eliminat garballons afectats per evitar l'expansió de l'insecte, comprovant-se una afectació bastant important de la zona.

Malalties

Respecte a les **malalties** (fongs, virus, bacteries i altres patògens) cal destacar: (dades del seguiment anual de la Xarxa d'Avaluació i Seguiment de Danys a masses forestals de les Illes Balears)

- Sobre els **pins (*Pinus halepensis*)** s'han observat abundants signes d'afectació per *Sphaeropsis sapinea*, però amb una intensitat de danys lleugera; també destaca l'elevada incidència de *Thyriopsis halepensis*, present a practicament totes les masses de pinar. Amb menor intensitat s'han detectat carpòfors de *Phellinus pini*, associats a arbres d'avançada edat i el fong *Sirococcus conigenus*.

Sobre els pinars cal destacar a més l'incidència d'una sèrie d'agents nocius que estàn generant un decaïment en algunes masses com l'estrès ambiental, principalment la sequera, la calor i per descomptat, la superficialitat dels sòls. S'ha constatat també una deficient recuperació posterior a causa de circumstàncies d'estrès ambiental (hídric-tèrmic) i els sòls succints.

- Sobre els **alzinars (*Quercus ilex*)** destaca, especialment a Menorca, l'afectació pel fong *Botryosphaeria stevensii*.

- Sobre els **ullastres (*Olea europea var. sylvestris*)** s'ha detectat el fong *Verticillium dahliae*, i de manera molt més important l'incidència del bacteri de quarentena *Xylella fastidiosa*; gairebé el 35% dels ullastres mostrejats han resultat positius a *X. fastidiosa*; això és especialment important a Menorca, on a més s'observa mortandat d'aquesta espècie.

- A les **savines (*Juniperus phoenicia*)** s'han detectat la presència del rovell *Gymnosporangium sabinae*, l'escolítid *P. aubei* i les cotxinilles *Carulaspis juniperi*. Cal destacar també la falta d'il·luminació, l'estrès ambiental, l'efecte del vent i els sòls succints.

Servei de Sanitat Forestal, 11 de gener de 2018